

Posudek oponenta k rigorózní práci

Jméno a příjmení rigorózantky: **Mgr. Lucie Máchová**

Název práce: **Odpovědnost zaměstnance za škodu**

1. K podobnosti práce a ke konzultacím

K práci byl vyhotoven automatickým systémem protokol o podobnosti závěrečné práce o 9051 stranách. V rámci protokolu byla shledána shoda s 300 podobnými dokumenty. Ve všech případech jde o shodnost menší než 5% - oponent tudíž neanalyzoval v podrobnostech jednotlivé shodnosti.

Oponentovi není známa žádná podobná práce.

Autorka práci s oponentem nijak nediskutovala.

2. K datu odevzdání práce

Datum odevzdání práce v listinné podobě: **2. listopadu 2015**. Elektronicky byla práce odevzdána dne 2. listopadu 2015.

Ve vztahu k datu odevzdání práce je třeba učinit následující zásadní připomínku.

Zákon č. 205/2015, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zrušuje zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, a zrušují nebo mění některé další zákony, nabyl účinnosti 1. října 2015. Prostřednictvím předmětného zákona došlo ke změně právní úpravy, již se rigorózantka ve své práci věnuje. Vládní návrh předmětného zákona byl do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky jako tisk č. 376/0 předložen dne 17. prosince 2014. V podstatě konečná verze zákona byla do Senátu Parlamentu České republiky postoupena dne 26. června 2015. Ve Sbírce zákonů byl zákon vyhlášen dne 23. července 2015.

Za těchto okolností, pokud rigorózantka odevzdala práci v elektronické i v písemné podobě dne 2. listopadu 2015, lze jen velice těžko rozumět tomu, proč byl rukopis uzavřen ke dni 31. května 2015.

Jinak řečeno, z povahy věci není možné, aby at' již v diplomové práci, v práci rigorózní nebo třeba disertační, uchazeč o získání akademického titulu „konzervoval“ stav svého zkoumání tak, aby nemusel text práce přizpůsobit aktuální platné a účinné právní úpravě. Právo je oborem dynamickým a nejedná-li se o práci, která má zkoumat určité historické konsekvence či podobně, musí být věnována pozornost právní úpravě platné a účinné, přičemž uzavření rukopisu práce z povahy věci sice může předcházet dnu odevzdání práce, avšak taková časová souslednost musí být přiměřeně úzká s tím, že je vyloučeno, aby se uchazeč odkazem na den uzavření rukopisu pokoušel vyloučit významné změny legislativy, které nastaly před jejím odevzdáním.

Z tohoto hlediska, byť občasně rigorózní v poznámce pod čarou odkazuje na novelizaci, která byla provedena zákonem č. 205/2015 Sb., trpí práce významným deficitem.

3. K metodám zpracování, systematické práce a k práci s literaturou

Logická stavba práce je dobrá, stejně jako její jazyková úroveň.

Práce je zpracována běžnými metodami pro tento druh prací – v závěrečné části práce je mj. provedena krátká srovnávací analýza (je škoda, že rigorózní srovnání právních úprav a navazujícím úvahám *de lege ferenda* nevěnovala větší pozornost).

Jde-li o práci s literaturou a dalšími prameny, je třeba autorce vytknout hned několik věcí a podstatných nedostatků.

V první řadě je okruh pramenů, z něž autora čerpá, relativně úzký, zejména vezmeme-li v potaz, že se jedná o vyšší kvalifikační práci; kupříkladu autorka nechala zdejší nejobsáhlejší pramen, jímž je Velký komentář k zákoníku práce Bělina, Drápal a kol. od nakladatelství C. H. Beck, zcela bez povšimnutí.

Vedle toho, a to je nejméně stejně závažné, rigorózní vychází z neaktuální literatury. V řadě případů (učebnice pracovního práva Bělina a kol. od C. H. Beck, komentář k zákoníku práce Vysokajová, Kahle, Doležilek, Hůrka, Randlová a řada dalších) byla vydána (někdy i několikrát) pozdější vydání předmětných publikací. V této souvislosti je třeba podotknout, že není-li účelem autora pojednat o dřívější právní úpravě, k níž se z povahy věci vztahuje starší odborná literatura, předpokládá řádná vědecká/akademická práce využití nejaktuálnější literatury; stejně tak tomu je i v rámci výkonu advokacie.

Výhrada uvedená v předešlém odstavci platí dvojnásob, měla-li rigorózní přístup do fakultní knihovny, ve které jsou všechny předmětné publikace dostupné v posledních zněních.

Konečně, a i toto je významná připomínka, na řadě míst v textu není zřejmé, zda se autorka toliko odkazuje na obdobný názor příslušného autora, zda parafrázuje jeho slova, anebo zda se jedná přímo o citaci, která jen není řádně odlišena.

V některých případech autorka rovněž neodkazuje na konkrétního autora v rámci monografie či komentáře atp.

4. K obsahu práce

Práce se sestává, včetně úvodu, přehledu použité literatury (pramenů) a závěrečného resumé spolu s klíčovými slovy, ze 134 stran. Samotný text práce tvoří 121 stran – z tohoto hlediska, stejně tak jako z hlediska nezbytného rozsahu znaků, práce splňuje rozsah předepsaný pro tento druh kvalifikačních prací Právnickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze.

Autorka zvolila tradiční téma, které je nicméně stále vysoce aktuální a dává široký prostor pro formulování vlastních názorů, zejména jde-li o koncepční řešení předmětné problematiky.

Práce se sestává z 6 kapitol. S přihlédnutím ke svému rozsahu je práce odpovídajícím způsobem rozčleněna.

Autorka v rámci práce zaujímá názory na zkoumanou materii – na několika místech je nicméně práce poněkud popisná.

K práci lze formulovat zejména tyto konkrétnější primárně obsahové výhrady:

- na str. 4 práce autorka uvádí, že v průběhu sepisování práce došlo k velmi významnému zásahu do podoby soukromého práva, když nabyta účinnosti rekonstrukce soukromého práva. Takové konstatování, je-li práce odevzdána téměř dva roky od nabytí účinnosti rekonstrukce soukromého práva, je nepatřičná, byť může být pravda, že autorka počala práci sepisovat již v roce 2013 či dokonce dříve. Ostatně odkazovaná literatura v zásadě potvrzuje, že autorka sepisování práce věnovala delší časové období;
- obdobná poznámka, nicméně z druhé strany, platí i ve vztahu k následujícímu odstavci na str. 4 práce, kde se hovoří o chystané novele, která však již byla ke dni odevzdání práce účinná (k této výhradě rovněž viz shora);
- práce se starší odbornou literaturou vede k tomu, že některá konstatování (zde pravděpodobně nesprávně uvedená citace) nejsou správná. Kupříkladu na str. 7 hovoří autorka o rozlišení právní úpravy odpovědnosti mezi občanským, obchodním a pracovním právem, přičemž však toto rozlišení zjevně staví na odlišné hmotněprávní úpravě, jak byla obsažena v zákoně č. 40/1964 Sb., zákona č. 513/1991 Sb., a zákoně č. 262/2006 Sb.
- na straně 8 autorka hovoří o „náhradě mzdy ve výši průměrného výdělku za dobu výpovědní lhůty“, přičemž však jak svou povahou, tak i legislativním vyjádřením se nejedná o lhůtu, nýbrž o dobu. Shodně pak na str. 15 v poznámce pod čarou č. 15;
- zdá se poněkud neúplné tvrzení na straně 11 v posledním odstavci. Bylo by vhodné zohlednit i otázku trestní odpovědnosti právnických osob, resp. primárně správně-právní odpovědnosti za správní delikty fyzických osob podnikajících a právnických osob, která v podstatě výlučně staví na objektivní odpovědnosti;
- není zřejmá podstata konstatování na str. 12 o tom, že charakteristické pro pracovníprávní odpovědnost je její vynutitelnost státní mocí, neboť tento znak je spjat s právní odpovědností (primárně míněno odpovědností za škodu) obecně;
- body 2.2.2. až 2.2.5., které ve stručnosti rekapituluje učebnici pracovního práva od nakladatelství C. H. Beck, jsou striktně popisné a schématické – každý jeden z nich by bylo vhodné, zvolila-li autorka takové rozčlenění materie, podrobněji rozpracovat;
- na str. 26 v bodě 3.3.2. autorka vymezuje dvě názorové skupiny, a odkazuje se přitom na „jinou část autorů“. Ve vztahu k této druhé skupině však označuje pouze JUDr. Jouzu. Autorka by k otázce, které se dotýká v této části práce, mohla jasněji zaujmout vlastní stanovisko.
- na str. 31 autorka uvádí, že „relativně často dochází ke sporům zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti se stravováním“, přičemž však neuvádí žádný pramen, z něž v této souvislosti vychází. S ohledem na to, že se zjevně nejedná o notorietu, byl by takový odkaz žádoucí; uvedené platí obdobně k tvrzení na str. 32 ve směru k cestě do zaměstnání a zpět.
- Poněkud nepřesné se zdá v kontextu souvisejících tvrzení v bodě 3.5.1. na str. 38 uvedení protiprávního jednání jako základního předpokladu odpovědnosti zaměstnavatele za škodu.

5. Závěrečné hodnocení a otázky k diskusi

I přes shora uvedené relativně četné a mnohdy i poměrně zásadní výhrady lze práci připustit k obhajobě s tím, že konečný výsledek bude záviset na ústní obhajobě.

Při obhajobě by se autorka mohla vyjádřit (vedle shora formulovaných výhrad) mj. k těmto otázkám:

- Na straně 15 autorka uvádí, že zaplacením smluvní pokuty v rámci konkurenční doložky zaniká závazek zaměstnance z konkurenční doložky. Závazek zaměstnavatele v tomto případě přetrvává?
- V poznámce pod čarou č. 16 na straně 16 autorka uvádí, že do nabytí účinnosti novely zákoníku práce v podobě zákona č. 365/2011 Sb. byl zaměstnanec povinen strpět odstoupení od pracovní smlouvy. Od nabytí účinnosti zákona č. 365/2011 Sb. již od pracovní smlouvy odstoupit nelze? A pokud lze, může od pracovní smlouvy odstoupit i zaměstnanec, příp. kdy?
- Autorka by v podrobnostech mohla přiblížit svůj názor na vztah právní úpravy odpovědnosti za škodu v rámci občanského zákoníku a zákoníku práce, zejména pokud jde o uplatnění konkrétních institutů jako je náhrada za poškození věci zvláštní obliby, stejně tak jako právní úpravu náhrady za ztrátu na důchodu, příp. odpovědnosti za škodu z titulu *culpa in contrahendo*.
- Autorka by se mohla vyjádřit k otázce, jak vnímá právní úpravu odpovědnosti za škodu na zdraví žáků středních a základních škol v rámci pracovněprávní úpravy.
- Autorka by se mohla vyjádřit k otázce uplatnění § 622 ObčZ ve vztahu k odpovědnosti za škodu na zdraví mladistvého zaměstnance.
- V návaznosti na konstatování v poznámce č. 60 by se autorka mohla vyjádřit k otázce, zda je či není, příp. ve kterých případech, možný regres v pracovněprávních vztazích.
- Autorka by mohla osvětlit svůj závěr na str. 79 stran neplatnosti dohody o odpovědnosti v případě, že bude uzavřena osobou mladší 18 let. Domnívá se autorka, že je i v kontextu rekodifikace soukromého práva bez dalšího aplikovatelná judikatura Nejvyššího soudu České republiky, na kterou odkazuje v poznámce pod čarou č. 135.
- Autorka by se měla v rámci obhajoby rigorózní práce vyjádřit k otázce, které z diskutovaných řešení problematiky úhrady škody na zdraví v důsledku pracovních úrazů a nemocí z povolání preferuje.

V Praze dne 22. března 2016

JUDr. Jakub Morávek, Ph.D.
oponent